

Ebelikte Teknoloji Kullanımı ile İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: Sistemik Derleme

Examination of Postgraduate Theses on the Use of Technology in Midwifery: Systematic Review

Meserret ASLAN^{1*}, Şehma ŞEN²

¹ Öğretim Görevlisi, PhD (student), İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İstanbul, Türkiye.

² Araştırma Görevlisi, PhD (candidate), İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye.

Özet

Bu sistemik derleme, Türkiye'deki ebelik hizmetlerinde teknolojinin kullanımına ilişkin lisansüstü tezleri inceleyerek, teknoloji temelli uygulamaların ebelik eğitime ve klinik bakım süreçlerine olan katkılarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ulusal Tez Merkezi'nde kayıtlı tezler, "teknoloji, ebelik, sanal gerçeklik, web tabanlı uygulamalar" gibi anahtar kelimelerle taranmıştır. İncelemeye alınan 17 lisansüstü tez, kullanılan teknoloji türü, uygulama alanları, örneklem büyüklüğü, araştırma yöntemi ve sonuçları açısından analiz edilmiştir. İncelenen tezlerde sanal gerçeklik, web tabanlı uygulamalar ve simülasyon tabanlı eğitimlerin ebelik hizmetlerinde yaygın olarak kullanıldığı saptanmıştır. Bu teknolojiler, özellikle doğum öncesi ve doğum sürecinde gebelerin stres ve anksiyetelerini azaltmada etkili olmuştur. Ayrıca, ebeler için tele-sağlık hizmetlerinin kırsal bölgelerdeki kadınlar için sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırdığı görülmüştür. Teknoloji temelli uygulamalar, ebelik eğitime ve klinik uygulamalara önemli katkılar sağlamaktadır. Ancak, bu teknolojilerin daha yaygın kullanımı için eğitimlerin artırılması ve altyapının güçlendirilmesi gerekmektedir. Gelecekte, teknolojik gelişmelerin ebelik hizmetlerine entegrasyonunu inceleyen daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, lisansüstü, sanal gerçeklik, web tabanlı uygulamalar.

Abstract

This systematic review aims to examine postgraduate theses related to the use of technology in midwifery services in Turkey, evaluating the contributions of technology-based applications to midwifery education and clinical care processes. Theses registered in the National Thesis Center were scanned using keywords such as "technology, midwifery, virtual reality, web-based applications." The 17 postgraduate theses included in the review were analyzed regarding the type of technology used, application areas, sample size, research methods, and results. The examined theses revealed that virtual reality, web-based applications, and simulation-based education are widely used in midwifery services. These technologies were found to be effective in reducing the stress and anxiety of pregnant women, especially during the prenatal and birthing processes. Additionally, telehealth services for midwives were seen to facilitate access to healthcare for women in rural areas. Technology-based applications provide significant contributions to midwifery education and clinical practices. However, more education and strengthened infrastructure are needed for the widespread use of these technologies. Future research should further explore the integration of technological advancements into midwifery services.

Keywords: Graduate, midwifery, web based application, virtual reality.

Atif için: Aslan, M., & Şen, Ş. (2026). Ebelikte teknoloji kullanımı ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesi: Sistemik derleme. Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(1), 1-21.
<https://doi.org/10.56061/fbujohs.1573381>

Gönderi tarihi: 25.10.2024 Kabul tarihi: 07.05.2025 Yayın tarihi: 30.04.2026

*Sorumlu yazar: meserretaslan@gmail.com

1. Giriş

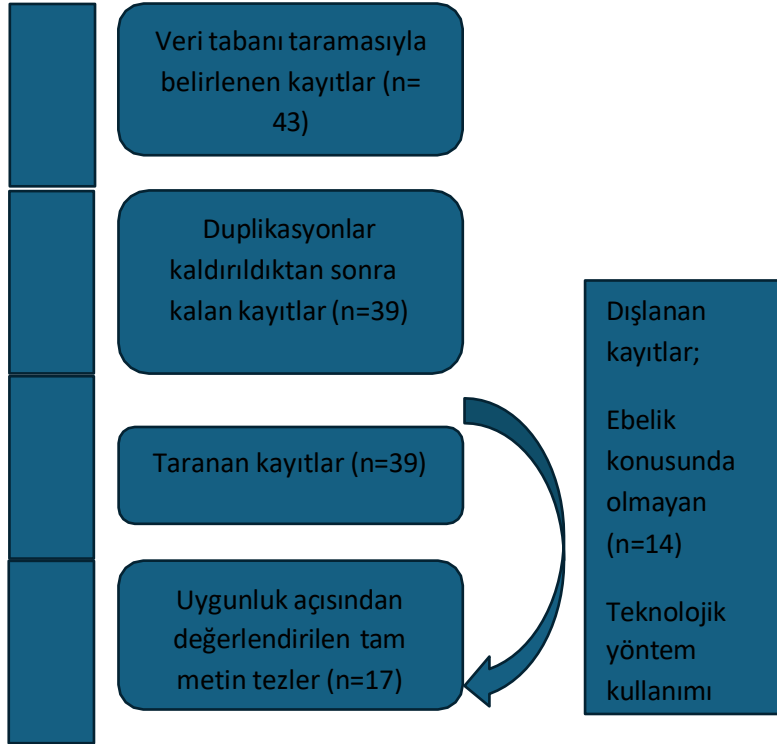
Ebelik, anne ve bebek sağlığını koruma ve geliştirme amacıyla doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası bakım hizmetlerini sunan hayati bir meslektir (Stoodley ve ark., 2023). Bu hizmetlerin kalitesi, anne ve yenidoğanın sağlıklı bir yaşam sürmesi için kritik bir öneme sahiptir. Son yıllarda, sağlık hizmetlerinde olduğu gibi ebelik alanında da teknoloji hızla gelişmiş ve bu gelişmeler, ebelik hizmetlerinin verimliliğini artırmak için kullanılmaya başlanmıştır (Demir Yıldırım ve ark., 2023). Teknolojik yenilikler, ebe ve hastalar arasında daha etkili bir iletişim sağlarken, hizmetlerin daha hızlı ve doğru bir şekilde sunulmasına olanak tanımaktadır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, teknoloji kullanımı sayesinde ebelerin mesleki kapasiteleri artmakta, bunun da doğum sonuçlarına olumlu yansıtacağı düşünülmektedir (Uyar Hazar & Gültekin, 2019). Ebelik hizmetlerinde kullanılan teknolojiler, özellikle doğum öncesi izlem ve doğum sırasında yaygın olarak kullanılan elektronik fetal izleme cihazları, doğum simülasyonları, ultrason cihazları, tele-ebelik sistemleri ve doğum sonrası bakım için geliştirilen mobil uygulamaları kapsamaktadır (Yahya ve ark., 2024; Aksoy Derya ve ark., 2021; Edmundson ve ark., 2024). Bu teknolojilerin etkin kullanımı hem ebelik eğitiminde hem de klinik uygulamalarda önemli katkılar sağlamaktadır. Özellikle simülasyon temelli eğitimler, ebelik öğrencilerine gerçek klinik deneyimler kazandırarak, bu alandaki becerilerini geliştirmekte ve güvenli doğum uygulamaları gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır (Cooper ve ark., 2012). Aynı zamanda tele-ebelik gibi teknolojik çözümler, kırsal ve uzak bölgelerdeki kadınların ebelik hizmetlerine erişimini kolaylaştırmakta, böylece sağlık eşitsizliklerinin azaltılmasına katkı sağlamaktadır (Kurnaz ve ark., 2024).

Dünya genelinde teknolojinin sağlık hizmetlerine entegrasyonu hızla artarken, ebelik hizmetlerinde de bu dönüşümün izlerini görmek mümkündür. Örneğin, Hollanda'da yapılan bir çalışma, Covid-19 pandemisinde tele-ebelik uygulamalarının, doğum öncesi bakım hizmetlerinin daha etkin sunulmasına ve doğum sonrası komplikasyonların azalmasına yardımcı olduğunu göstermiştir (Hijdra ve ark., 2021). Yine benzer şekilde, İrlanda'da yapılan bir çalışma, simülasyon temelli eğitimlerin ebe adaylarının daha eleştirel düşüncelerini ve eylemlerini ve karar alma süreçlerini eleştirel bir şekilde sorgulamalarını sağladığını, bakım ve müdahaleler sağlamada kendilerini daha güvende hissettiklerini ortaya koymuştur (Moloney ve ark., 2022). Ancak bu teknolojik gelişmelere rağmen, bazı çalışmalarda teknolojinin ebelik hizmetlerine entegrasyonunda çeşitli zorluklar yaşandığı da belirtilmektedir. Bu zorluklar arasında, teknolojik cihazların maliyetleri, cihazların kullanımıyla ilgili yeterli eğitim eksikliği ve teknolojinin bazen hasta ile ebe arasındaki insan ilişkisini zayıflatma riski yer almaktadır (Atkinson ve ark., 2023; Smith ve ark., 2009). Türkiye'de de ebelik hizmetlerinde teknoloji kullanımına ilişkin çalışmalar yapılmış olsa da bu alandaki lisansüstü tezlerin sistematik bir incelemesi henüz yapılmamıştır. Bu nedenle, bu çalışma ile Türkiye'de ebelik hizmetlerinde kullanılan teknolojilere odaklanan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu inceleme, teknolojinin ebelik hizmetlerine entegrasyonunun avantajlarını ve sınırlamalarını ortaya koyarak, gelecekteki araştırmalara ve uygulamalara rehberlik etme potansiyeline sahiptir. Ayrıca, bu sistematik derleme, Türkiye'de ebelik eğitimi ve uygulamaları için teknolojik gelişmelerin nasıl daha etkin kullanılabileceği

konusunda bir yol haritası sunabilir. Ebelikte teknolojinin hangi alanlarda kullanıldığı, bu kullanımın sonuçları ve sağladığı faydalar hakkında kapsamlı bir değerlendirme yapılarak, bu alandaki bilgi boşluğunu doldurmayı hedeflemektedir (Ten Hoop-Bender ve ark., 2014; Uyar Hazar & Gültekin, 2019).

2. Yöntem

Bu sistematik derleme, ebelik hizmetlerinde teknoloji kullanımını inceleyen lisansüstü tezlerin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında, bugüne kadar Türkiye’de ebelik alanında teknoloji kullanımını ele alan tüm lisansüstü tezler dâhil edilmiştir. Derleme süreci, PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) yönergelerine uygun olarak yürütülmüştür. Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin taraması, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Tarama işlemi Türkçe dilinde, tarih kısıtlaması olmadan yapılmış; ebelik alanına özel filtreler kullanılarak "ebelik", "web", "sanal", "teknoloji" anahtar kelimeleri ile yapılmıştır.

Şekil 1. PRISMA Akış Şeması

Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri:

- Metnin tamamına ulaşılabilir olması,
- Ebelik alanında teknoloji kullanımı konusunu ele alması,
- Herhangi bir tarih aralığı olmaksızın bugüne kadar yapılan tüm tezler.

Verilerin Toplanması: Dahil edilme kriterlerini sağlayan, ebelik alanında teknoloji kullanımını ele alan Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanına kayıtlı 43 teze ulaşıldı. Bu tezlerden 4 tanesi duplikasyon (tekrar) nedeniyle çıkarıldı. Ayrıca tarama sürecinde “ebelik” anahtar kelimesi

kullanılmasına rağmen, bazı tezlerin içerik ve kapsam açısından doğrudan ebelik disiplinine ait olmadığı belirlenmiştir. Bu durumun, tezlerin anahtar kelime veya indeksleme alanında “ebelik” ifadesinin yer almasına karşın, çalışmanın hemşirelik, sağlık yönetimi veya diğer sağlık bilimleri alanlarında yürütülmüş olmasından kaynaklandığı değerlendirilmiştir. Ayrıca bazı tezlerde örneklem grubunun ebe olmayan sağlık profesyonellerinden oluştuğu veya çalışmanın ebelik bakımına özgü bir içeriğe sahip olmadığı görülmüştür. Bu nedenle, yalnızca anahtar kelimelere dayalı değil, başlık, amaç, kapsam ve örneklem özellikleri dikkate alınarak kapsam temelli bir uygunluk değerlendirmesi yapılmış ve ebelik alanı ile doğrudan ilişkili olmayan 14 tez çalışma dışı bırakılmıştır. Konu ve içerik açısından incelenen 25 tezdten 8 tanesi teknolojik uygulamalar ile ilgili olmadığı için elendi. Sonuç olarak 17 tez, dâhil edilme kriterlerine uygun bulundu ve araştırmaya dahil edildi. İncelenen tezlerde, araştırma sorularına yanıt arandı. Araştırmaya dahil edilen tezlerden 10'ui doktora, 7'si yüksek lisans tezidir.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile Türkiye'de ebelik hizmetlerinde kullanılan teknolojilere odaklanan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

2.2. Araştırmanın Soruları

- 1- Türkiye'de ebelik alanında teknolojinin kullanımı ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde hangi teknolojiler kullanıldı?
- 2- Türkiye'de ebelik alanında teknolojinin kullanımı ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerde hangi sonuçlara ulaşıldı?

3. Bulgular

Bu çalışma, teknolojik uygulamaları temel alan tezlerin özelliklerini incelemektedir. Tez türü açısından değerlendirildiğinde, tezlerin %59'unun doktora, %41'inin ise yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir. Yayın yıllarına göre dağılım incelendiğinde, tezlerin %41'inin 2022 yılında, %23'ünün 2024 yılında, %18'inin 2023 yılında ve %12'sinin 2021 yılında yayımlandığı belirlenmiştir. Kullanılan teknolojik yöntemler açısından değerlendirildiğinde, tezlerin %71'inde sanal gerçeklik uygulamalarının kullanıldığı, %17'sinde web destekli danışmanlık ve %12'sinde çevrimiçi eğitim yöntemlerinin tercih edildiği görülmektedir. Örneklem grupları incelendiğinde ise, çalışmaların %59'unun gebeler ile yürütüldüğü; %6'sının anneler, %23'ünün anne ve gebe olmayan kadınlar ve %12'sinin öğrenciler üzerinde gerçekleştirildiği saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Teknolojik Uygulamaları Temel Alan Tezlerin Özellikleri

Tezlerle İlgili Bazı Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Tez Türü		
Doktora	10	59
Yüksek Lisans	7	41
Yayınlanma Yılı		
2024	4	23

Tablo 1. Teknolojik Uygulamaları Temel Alan Tezlerin Özellikleri (devamı)

Tezlerle İlgili Bazı Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
2023	3	18
2022	7	41
2021	3	18
Kullanılan Teknolojik Yöntemler		
Web Destekli Danışmanlık	3	17
Çevrimiçi Eğitim	2	12
Sanal Gerçeklik	12	71
Örneklem Grubu		
Anne	1	6
Gebe	10	59
Anne ve Gebe Olmayan Kadın	4	23
Öğrenci	2	12

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örnekle m	Müdahale	Tez Tip i	Araştırma Türü	Sonuç
Arslantaş, N. (2024)	Sezaryen Öncesi Sanal Gerçeklik Uygulamasının Stres ve Anksiyete Düzeyine Etkisi	Sanal gerçeklik gözlüğü	n=154 (Müdahale grubu n=77, Kontrol grubu n=77) – Sezaryen doğum için hastaneye yatırılan kadınlar	Deney grubuna sezaryen öncesinde sanal gözlük ile doğa manzaraları ve müzik eşliğinde gevşeme videoları izletilmiştir. Kontrol grubuna rutin bakım verilmiştir.	Yüksek Lisans Tezi	Randomize Kontrollü Çalışma	VR uygulaması sonrası müdahale grubunun stres ve anksiyete puanları azalmıştır (p<0.001). Ayrıca nabız, kan basıncı ve solunum sayılarında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı fark saptanmıştır (p<0.05).
Koca, A. G. (2024)	Web Destekli Emzirme Danışmanlığının Tam Emzirme ile Emzirme Motivasyonu ve Sorunları Üzerine Etkisi	Web destekli emzirme danışmanlığı (WDED)	n=32 (Müdahale grubu) n=32 (Kontrol grubu) Toplam: n=64	Müdahale grubuna doğum sonrası 6 ay boyunca WDED verilmiş; takipler doğum sonrası 24. saat, 1., 2., 4. ve 6. aylarda yapılmıştır.	Yüksek Lisans Tezi	Randomize Kontrollü Çalışma	WDED uygulaması emzirme sorunlarını azaltmış, emzirme motivasyonu ve ilk 6 ay yalnız anne sütü ile beslenme oranını yükseltmiştir.

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örnekleme	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
Can, R. (2024)	Epizyotomi Onarımı Sırasında Sanal Gerçeklik Gözlüğü ile Video İzletilmesini n Ağrı, Anksiyete ve Memnuniyete Etkisi	Sanal Gerçeklik ile video izleme	n=44 (Deney grubu) n=44 (Kontrol grubu) Toplam: n=88 (82 tamamlandı)	Deney grubundaki primipar kadınlara epizyotomi onarımı sırasında sanal gözlük aracılığıyla gevşeme videoları izletilmiştir. Kontrol grubuna yalnızca rutin epizyotomi bakımı uygulanmıştır. Veriler Durumluk Anksiyete Ölçeği, Görsel Analog Skala (ağrı), Memnuniyet Değerlendirme Formu ve Doğum Eylemi İzlem Formu ile toplanmıştır.	Doktora Tezi	Randomeize Kontrollü Çalışma	Deney grubunda epizyotomi sonrası ağrı ve kaygı düzeyleri kontrol grubuna göre anlamlı derecede daha düşük, memnuniyet puanları daha yüksek bulunmuştur. Kadınların %92.7'si VR gözlüğü etkili bulunmuş, tamamı sonraki doğumlarda tekrar kullanmak istediğini belirtmiştir.
Uysal, S. (2024)	Genital Hijyen Eğitiminin Fiziksel Engelli Gençlerin Davranışlarına ve	Web tabanlı çevrimiçi eğitim modülleri (Zoom platformu üzerinde	n=69 (fiziksel engelli adölesanlar ve bakım verenleri; eğitim	Fiziksel engelli 9–18 yaş arası gençlere genital hijyen konusunda online	Yüksek Lisans Tezi	Analitik – kesitsel çalışma	Eğitim sonrasında Genital Hijyen Davranışları Ölçeği puan ortalaması artmıştır. Özellikle menstrüel hijyen alt boyutunda

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örneklem	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
	Gençlere Bakım Verenlerin Yüküne Etkisi	n)	sonrası 15. gün n=57, 30. gün n=54)	eğitim verilmiş; bakım vericilere de Zarit Bakım Verme Yükü Ölçeği uygulanmıştır. Eğitim öncesi–sonrası ölçümler yapılmıştır.			anlamli gelişme görülmüştür (p<0.05). Bakım vericilerin bakım yükü ise orta düzeyde kalmış, ölçümler arasında anlamli fark bulunmamıştır. Sonuç olarak genital hijyen eğitimi engelli gençlerin hijyen davranışlarını artırmıştır, ancak bakım verenlerin yükünde istatistiksel olarak anlamli bir azalma sağlamamıştır.
Tanrıverdi, F. Ş. (2023)	Meleis'in Geçiş Kuramına Dayalı Çevrim İçi Bebek Bakımı Eğitiminin Annenin Kendine Güveni ve Bebek Sağlığına Etkisi	Çevrim içi bebek bakımı eğitimi	n=55 (Müdahale grubu) n=55 (Kontrol grubu) Toplam: n=110	Müdahale grubuna Meleis'in Geçiş Kuramına dayalı olarak çevrim içi bebek bakımı eğitimi ve doğum sonrası danışmanlık verilmiştir. Eğitimde Yenidoğanın Hijyenik Bakımına Hazır Oluş Ölçeği,	Doktora Tezi	Randomeize Kontrollü Çalışma	Müdahale grubunda annelerin YHBHÖ ve KEKGÖ puanları doğum sonrası 1., 2. ve 3. aylarda anlamli derecede yüksek bulunmuştur. LATCH puanları artmış, emzirme süresi uzamış; bebeklerde şikâyet ve hastaneye başvurma sıklığı azalmıştır.

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örneklem	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
				Karitaneye Ebeveyn Kendine Güven Ölçeği ve LATCH Emzirme Ölçeği temel alınmıştır. Kontrol grubuna rutin bakım uygulanmıştır.			
Akıncı, M. (2023)	Gebelerin Sanal Doğumhane Ziyaretinin Doğum Uyumuna Etkisinin Değerlendirilmesi	Sanal doğumhane ziyareti	n=40 (Müdahale grubu) n=40 (Kontrol grubu) Toplam: n=80	Müdahale grubundaki gebelere doğum öncesinde sanal doğumhane ziyareti yapılmıştır. Kontrol grubuna yalnızca rutin bakım verilmiştir.	Doktora Tezi	Randomeize Kontrollü Çalışma	Sanal doğumhane ziyareti yapılan gebelerin Doğum Uyumunu Ölçme Ölçeği (DUÖDÖ) ve Doğum Uyumunu Ebeveyn Değerlendirme Ölçeği (DUEDÖ) puanları kontrol grubuna göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca normal doğuma ilişkin inançları daha olumlu hale gelmiştir.
Hasdemir, Ö. (2023)	Web Tabanlı Prekonsepsiyon ve Danışmanlık Platformu (modüller)	Web tabanlı eğitim ve danışmanlık platformu (modüller)	n=1033 toplam (1. aşama metodolojik: n=949)	Çalışma iki aşamalı yürütülmüştür. İlk aşamada Prekonsepsiyon	Doktora Tezi	Deneysel (ön test-son test RCT) + metodolojik	PDRFÖ'nün geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu belirlenmiştir. Müdahale grubunda risk farkındalığı

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örneklem	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
	Kadınlarda Risk Farkındalığı na ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışına Etkisi	+ 7/24 çevrim içi destek sistemi)	kadın, 2. aşama randomize kontrollü: Deney grubu n=42, Kontrol grubu n=42; çalışmaları tamamlayan toplam n=84)	Dönem Risk Farkındalık Ölçeği (PDRFÖ) geliştirilmiştir. İkinci aşamada deney grubuna 2 hafta boyunca web tabanlı prekonsepsiyonel danışmanlık eğitimi verilmiş; eğitim sonrası 8 hafta boyunca kadınlara 7/24 ulaşabilecekleri çevrim içi bakım ve danışmanlık hizmeti sağlanmıştır. Kontrol grubuna rutin bakım verilmiştir.		ojik	ve sağlıklı yaşam davranışları son testte anlamlı düzeyde artarken, kontrol grubunda değişim gözlenmemiştir (p<0.05). Web tabanlı danışmanlık, ebelik uygulamalarında inovatif ve etkili bir girişim olarak değerlendirilmiştir.
Kurt, G. (2022)	Pelvik Muayene Sırasında Ağrı ve Anksiyete Yönetiminde Sanal Gerçekliğin Etkisinin	Sanal gerçeklik gözlüğü	n=64 (Deney grubu) n=64 (Kontrol grubu) Toplam: n=128	Deney grubuna pelvik muayene sırasında sanal gözlük aracılığıyla rahatlatıcı görüntü ve	Yüksək Lisans Tezi	Randomize Kontrollü Çalışma	Deney grubunda muayene sonrası anksiyete ve ağrı puanları kontrol grubuna göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur. Katılımcılar daha

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örneklem	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
	İncelenmesi			seslerden oluşan videolar izletilmiştir. Kontrol grubuna rutin bakım uygulanmıştır. Veriler Durumluk Kaygı Ölçeği, Görsel Kıyaslama Ölçeği (Anksiyete+ Ağrı), Sözel Olmayan Yanıt Formu ve Pelvik Muayene Deneyimi Formu ile toplanmıştır.			az huzursuz, korkulu, öfkeli ve utanmış, daha işbirlikçi hissettiklerini bildirmiştir.
Hüseyin oğlu, S. (2022)	Doğum Mekanizmasının Öğretiminde Sanal Gerçeklik Uygulamasının Geliştirilmesi ve Kullanılması	Oculus Quest 2 sanal gerçeklik gözlüğü ile geliştirilen "Sanal Gerçeklik Teknolojisi ile Oluşturulan Doğum Mekanizması Uygulaması	n=61 (Deney grubu n=30, Kontrol grubu n=31) – 4. sınıf öğrencileri	Deney grubuna SGT-DMU ile doğum mekanizması eğitimi verildi, kontrol grubuna ise geleneksel yöntemle teori eğitimi uygulanmıştır. Deney grubuna ayrıca "Bilişsel Yük Ölçeği" ve	Doktora Tezi	Randomize Kontrollü Çalışma	Deney grubunun son-test puanları kontrol grubuna göre anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur (p<0.05). SGT-DMU uygulaması öğrencilerin doğum mekanizması bilgilerini artırmıştır. Ayrıca deney grubunda bilişsel yük düşük düzeyde saptanmış, uygulama

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örneklem	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
		(SGT-DMU)”		“Bulunışluk Hissi Ölçeği” uygulanmıştır. Ön-test ve son-test ölçümleri her iki gruba da yapılmıştır.			öğrencilerde yüksek düzeyde bulunışluk hissi oluşturmuştur. Sonuç olarak, SGT-DMU ebelik eğitiminde etkili ve uygulanabilir bir yöntemdir.
Kılıç, S. (2022)	Erken Doğum Tehdidi Olan Gebelere Sanal Gerçeklik Gözlüğü ile Doğ Görüntüleri İzletilmesini Stres, Anksiyete, Bağlanma ve Bakım Memnuniyeti Düzeyine Etkisi	Sanal Gerçeklik (VR) gözlüğü ile doğa görüntüleri	n=131 (Müdahale grubu n=66, Kontrol grubu n=65)	Müdahale grubuna VR gözlüğüyle doğa sesleri eşliğinde doğa görüntüleri günde 3 kez, 2 gün boyunca toplam 6 video izletilmiştir. Kontrol grubuna rutin bakım uygulanmıştır.	Yüksək Lisans Tezi	Randome Kontrollü Çalışma	VR gözlüğü ile doğa görüntüleri izletilmesi gebelerin stres ve anksiyete düzeylerini azaltmıştır, bağlanma üzerinde anlamlı bir etki göstermemiştir. Uygulama gebelerin bakım memnuniyetini artırmıştır.
Gökdoğan Keleş, M. (2022)	Müzik Eşliğinde İzletilen Sanal Gerçeklik Gözlüğünün Epizyotomi Onarımında Kadınların Algıladığı Ağrıya, Yaşam Bulgularına	Sanal gerçeklik gözlüğü + müzik	n=40 (Müdahale grubu) n=44 (Kontrol grubu) Toplam: n=84	Müdahale grubundaki kadınlara mediolateral epizyotomi onarımı sırasında steril sanal gerçeklik gözlüğü ile doğa manzaraları izletilmiş ve aynı anda	Doktora Tezi	Randome Kontrollü Çalışma	Müdahale grubunda epizyotomi tamir süresi daha kısa bulunmuş, işlem sırası ve sonrasında VAS ağrı skorları kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde düşük saptanmıştır (p<0.001). Doğum Sonu

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örneklem	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
	ve Doğum Sonu Konforuna Etkisi			Acemaşiran makamında müzik dinletilmiştir. Kontrol grubuna rutin işlem dışında girişim yapılmamıştır.			Konfor Ölçeği puanları deney grubunda daha yüksek bulunmuştur (p=0.032).
Coşkun, F. (2022)	Genital Estetik Uygulamaları Hakkında Verilen Web Tabanlı Danışmanlık Hizmetinin Değerlendirilmesi	Web tabanlı danışmanlık (blog sitesi)	n=36 (Danışmanlık alan katılımcı) Evren: n=845 (web sayfasını ziyaret edenler)	Blogger.co m üzerinden oluşturulan web sitesinde genital estetik uygulamaları hakkında danışmanlık verilmiştir. Katılımcılar sosyo-demografik anket, danışmanlık öncesi ve sonrası bilgi formları doldurmuş, içerikler EXPLISSIT modeline göre hazırlanmıştır. İletişim formu üzerinden bireysel sorulara yanıt	Yüks ek lisan s tezi	Yarı deneysel, kesitsel	Danışmanlık öncesi ve sonrası bilgi puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05). Kadın katılımcıların puanları erkeklere göre daha yüksek, çekirdek aile yapısında olanların puanları parçalanmış aile yapısına göre daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların %72.2'si blog danışmanlığından yararlandığını ve operasyon planına karar verdiğini bildirmiştir.

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örneklem	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
				verilmiştir.			
Orhan, M. (2022)	Epizyotomi Onarım İşlemi Sırasında Primipar Gebelere Uygulanan Sanal Gerçeklik Gözlüğünün Ağrı Düzeyi ve Memnuniyet Etkisi: Randomize Klinik Çalışma	Sanal gerçeklik gözlüğü	n=25 (Müdahale grubu) n=25 (Kontrol grubu) Toplam: n=50	Müdahale grubuna epizyotomi onarımı sırasında 5 ml lidokain yanında yaklaşık 10 dk süreyle sanal gerçeklik gözlüğü aracılığıyla müzik eşliğinde video izletilmiştir. Kontrol grubuna yalnızca 5 ml lidokain uygulanmıştır.	Yüksək Lisan Tezi	Rando mize Kontroll ü Çalışma	Müdahale grubunda epizyotomi sütürasyonu sırasında ağrı puanları kontrol grubuna göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Ayrıca memnuniyet puanları anlamlı şekilde daha yüksek saptanmıştır.
Çoban, M. (2022)	Non Stres Test (NST) Esnasında Sanal Gözlük Kullanımının Kaygı, Stres ve Fetal İyilik Üzerine Etkisi	Sanal Gerçeklik Gözlüğü	n=71 (Deney grubu) n=71 (Kontrol grubu) Toplam: n=142	Deney grubundaki gebelere NST işlemi sırasında sanal gözlük ile doğa manzaraları içeren videolar izletilmiştir. Kontrol grubuna NST sırasında herhangi bir girişim uygulanma	Yüksək Lisan Tezi	Rando mize Kontroll ü Çalışma	Deney grubunda kaygı (DKE) ve stres (PDÖ-RV) puanları kontrol grubuna göre anlamlı derecede düşük bulunmuştur (p<0.001). Ayrıca deney grubunda fetal iyiliği gösteren akselerasyon sayısı anlamlı şekilde daha yüksek saptanmıştır

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örneklem	Müdahale	Tez Tipi	Araştırma Türü	Sonuç
				mıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, NST Kayıt Formu, Prenatal Distres Ölçeği (PDÖ-RV) ve Durumluk Kaygı Envanteri (DKE) ile toplanmıştır.			(p<0.05).
Sunay, Z. (2021)	Travayda Sanal Gerçeklik Uygulamalarının Primiparlarda Algılanan Doğum Ağrısı ve Memnuniyete Etkisi: Tasarım Tabanlı Bir Çalışma	Sanal Gerçeklik (VR) gözlüğü ile tasarlanmış oyunlar	n=120 primipar kadın (60 deney, 60 kontrol)	Deney grubuna doğumun aktif ve geçiş fazında VR gözlüğüyle gevşeme ve ağrı yönetimi odaklı oyunlar oynatılmıştır. Kontrol grubuna rutin bakım yapılmıştır.	Doktora Tezi	Randomeleştirilmiş Kontrolü Çalışma	VR uygulaması doğum ağrısını anlamlı düzeyde azalttı, doğum memnuniyetini artırdı; gebeler uygulamadan memnun kaldı ve tekrar kullanmak istediklerini belirtti.
Yılmaz, A. N. (2021)	Haptonomi ve Sanal Gerçeklik Uygulamasının Plansız Gebeliklerde Anksiyete, Bağlanma ve Gebeliğin	Haptonomi ve Sanal Gerçeklik	n=73 (Haptonomi) n=72 (Sanal Gerçeklik) n=72 (Kontrol) Toplam:	Randomize kontrollü; 24–32. haftalar arası, 7–10 gün aralıklarla 4 görüşme.	Doktora Tezi	Randomeleştirilmiş Kontrolü Çalışma	Haptonomi ve sanal gerçeklik uygulamaları anksiyeteyi azaltmış, gebeliğin kabulünü artırmış; haptonomi bağlanmada daha

Tablo 2.İncelenen Teknoloji Kullanımı Temelli Tezlerin Araştırma Yöntemleri ile İlgili Genel Özellikleri
(devamı)

Yazar ve Yılı	Tez Adı	Kullanılan Teknolojik Girişim	Örnekle m	Müdahale	Tez Tipi	Araştır ma Türü	Sonuç
	Kabulüne Etkisi: Bebeği Hayal Edebilmek		n=217				etkili bulunmuştur.
Aydın Doğan, R. (2021)	Fetal Gelişimin Öğretiminde Sanal Gerçeklik Uygulamasının Geliştirilmesi ve Kullanılması	Sanal Gerçeklik Teknoloji si ile Oluşturulan Fetal Gelişim Uygulaması (SGT-FEGU), Oculus Rift Quest 2 gözlük	n=84 (Deney grubu n=42, Kontrol grubu n=42) – Ebelik öğrencileri	Deney grubuna SGT-FEGU kullanılarak fetal gelişim eğitimi verilmiştir. Kontrol grubuna ise aynı içerik teorik ders olarak işlenmişti. Ön-test ve son-test uygulanmıştır, ayrıca 6 hafta sonra izlem testi yapılmıştır.	Doktora Tezi	Randomeize Kontrollü Çalışma	Deney grubunun son-test puanları kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0.05). Bilişsel yük düşük düzeyde saptanmış, uygulama öğrencilerde güçlü bir bulunuşluk hissi oluşturmuştur. SGT-FEGU uygulaması bilgi düzeylerini artırmıştır ve ebelik eğitiminde etkin, uygulanabilir bir yöntem olduğu belirlenmiştir.

4. Tartışma

Bu sistematik derleme, Türkiye’de ebelik hizmetlerinde teknoloji kullanımına ilişkin lisansüstü tezlerin kapsamlı bir şekilde incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bulgular, özellikle son yıllarda ebelik eğitiminde ve klinik uygulamalarda teknoloji kullanımının giderek yaygınlaştığını göstermektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, sanal gerçeklik, web tabanlı uygulamalar ve çevrimiçi eğitimlerin ebelik hizmetlerinde önemli rol oynadığı saptanmıştır (Tablo 2.). Ayrıca, bu teknolojilerin doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonu süreçlerde kullanıldığı ve ebe ile hasta arasındaki etkileşimi olumlu yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Ebelik hizmetlerinde teknoloji kullanımı özellikle simülasyon temelli eğitimler ile öğrencilerin mesleki becerilerinin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Cihanguiti ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmada da belirtildiği gibi, simülasyon tabanlı eğitimler, ebelik öğrencilerinin eleştirel düşünme ve karar alma becerilerini geliştirerek, güvenli uygulama yapma becerilerini artırmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’de ebelik eğitiminin teknolojik imkanlarla desteklenmesinin hem öğrencilerin klinik becerilerini geliştirmesi hem de doğum sonuçlarını iyileştirmesi açısından önemli bir adım olduğu düşünülmektedir. Ancak, bu tür eğitimlerin ülkemizde henüz yeterince yaygınlaşmadığı da göz önüne alındığında, teknolojik altyapının geliştirilmesine yönelik daha fazla yatırım yapılması gerektiği açıktır.

Sistematik derleme bulgularına göre, tezlerde en çok kullanılan teknolojiler arasında sanal gerçeklik uygulamaları ilk sırada yer almaktadır. Özellikle doğum öncesi süreçlerde sanal doğumhane ziyaretleri ve doğum esnasında sanal gerçeklik gözlüğü kullanımı, gebelerin anksiyete ve stres düzeylerini azaltmada etkili olmuştur (Yılmaz ve ark., 2021; Koca ve Yurdakul, 2024). Bu sonuçlar, Moloney ve arkadaşlarının (2022) İrlanda’da yaptığı çalışmayla paralellik göstermektedir. Moloney ve arkadaşlarının çalışmasında da sanal gerçeklik temelli eğitimlerin ebe adaylarının özgüvenlerini artırdığı ve adayların uygulamalarda daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de yapılan tezlerde de benzer bulgular elde edilmiştir; sanal gerçeklik uygulamaları, doğum sırasında kadınların kaygı düzeylerini azaltarak daha olumlu doğum deneyimleri yaşamalarını sağlamıştır. Ancak, teknolojinin bu alanda yaygınlaşmasının önündeki en büyük engellerden biri, bu tür cihazların maliyetli olması ve sağlık kurumlarında yaygın olarak bulunmamasıdır (Gracious ve ark., 2024). Web destekli danışmanlık hizmetleri de teknolojik uygulamalar arasında dikkat çekmektedir. Özellikle emzirme danışmanlığı, doğum sonrası süreçlerde annelere kesintisiz ve sürekli bir destek sunarak, emzirme oranlarını artırmakta ve annelerin emzirme ile ilgili karşılaştıkları zorlukları aşmalarına yardımcı olmaktadır (Koca ve Yurdakul, 2024). Bu durum, kırsal ve uzak bölgelerde yaşayan kadınların ebelik hizmetlerine erişimlerini de kolaylaştırmaktadır. Hijdra ve arkadaşlarının (2021) Hollanda’da yaptığı çalışma, Covid-19 pandemisi sırasında tele-ebelik uygulamalarının, doğum öncesi ve sonrası bakım hizmetlerinin daha etkili sunulmasına katkıda bulunduğunu ve bu tür teknolojilerin sağlık hizmetlerinde kalıcı bir yer edinebileceğini ortaya koymuştur. Türkiye’de yapılan çalışmalar da bu bulguları desteklemektedir. Özellikle web tabanlı emzirme danışmanlığı hizmetlerinin, annelere sunulan destek ve eğitim açısından son derece faydalı olduğu ve anne bebek sağlığını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir (Koca ve Yurdakul, 2024). Bu nedenle, Türkiye’de tele-ebelik ve web destekli danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, sağlık hizmetlerine erişimde eşitsizliklerin azalmasına katkı

sağlayabilir. Bununla birlikte, bazı çalışmalar teknolojinin ebelik hizmetlerine entegrasyonunda çeşitli zorlukların yaşandığını da göstermektedir. Teknolojik cihazların yüksek maliyetleri, bu cihazların nasıl kullanılacağına dair yeterli eğitimin verilmemesi ve bazen teknolojinin hasta ile ebe arasındaki insan ilişkisini zayıflatma riski, bu zorluklar arasında yer almaktadır (Haque ve ark., 2022). Bu bulgular, Türkiye’de ebelik hizmetlerinde teknoloji kullanımının artırılması için gerekli altyapının sağlanması ve ebelerin bu teknolojileri etkin bir şekilde kullanabilmesi için eğitim programlarının oluşturulması gerektiğini göstermektedir. Özellikle kırsal bölgelerde teknolojiye erişimin daha sınırlı olması, bu bölgelerdeki sağlık hizmetlerinin kalitesini düşürebilir ve sağlık eşitsizliklerini derinleştirebilir.

Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi sonucunda, ebelik hizmetlerinde teknolojinin kullanımının giderek yaygınlaştığı, ancak hala çeşitli zorluklarla karşılaştığı anlaşılmaktadır. Sanal gerçeklik, web tabanlı uygulamalar ve çevrimiçi eğitimler gibi teknolojilerin ebelik hizmetlerine entegrasyonu hem eğitim hem de klinik uygulamalarda önemli avantajlar sağlamaktadır (Saab ve ark., 2023). Ancak, bu teknolojilerin daha etkin ve yaygın bir şekilde kullanılması için gerekli olan altyapının ve eğitim programlarının oluşturulması büyük bir önem taşımaktadır. Gelecekte, teknolojinin ebelik hizmetlerine entegrasyonunun sağlanması ve bu entegrasyonun etkilerinin daha geniş bir perspektiften incelenmesi için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Aynı zamanda, Türkiye’de ebelik eğitimi ve uygulamaları için teknolojik gelişmelerin nasıl daha etkin kullanılabileceğine dair bir yol haritası oluşturulması gerekmektedir.

5. Sonuç

Sonuç olarak, Türkiye’de ebelik hizmetlerinde teknolojinin entegrasyonu son yıllarda artış göstermiş olsa da bu alan hala gelişmeye açık bir noktadadır. Teknoloji kullanımı, hem doğum öncesi ve sonrası bakım süreçlerinde hasta ve ebe arasındaki etkileşimi artırmakta hem de ebe adaylarının mesleki becerilerini güçlendirmektedir. Ancak, bu teknolojilerin yaygınlaştırılması, maliyetlerin düşürülmesi ve ebelerin bu cihazları etkin kullanabilmesi için gerekli eğitimlerin sağlanması, sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmak açısından büyük önem taşımaktadır.

Çıkar Çatışması

Yazarlarla ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

Akıncı M., Sayiner F. D. (2023). Gebelerin Sanal Doğumhane Ziyaretinin Doğum Uyumuna Etkisinin Değerlendirilmesi (Tez No: 841008) [Doktora Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Aksoy Derya, Y., Altıparmak, S., Akça, E., GÖkbulut, N., & Yılmaz, A. N. (2021). Corrigendum to "Pregnancy and birth planning during COVID-19: The effects of tele-education offered to pregnant women on prenatal distress and pregnancy-related anxiety" [Midwifery 92 (2021) /102877]. Midwifery, 95, 102932. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2021.102932>

Arslantaş N. Uçar T. (2024). Sezaryen Öncesi Sanal Gerçeklik Uygulamasının Stres ve Anksiyete Düzeyine Etkisi (Tez No: 856044) [Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Atkinson, J., Hastie, R., Walker, S., Lindquist, A., & Tong, S. (2023). Telehealth in antenatal care: recent insights and advances. BMC medicine, 21(1), 332. <https://doi.org/10.1186/s12916-023-03042-y>

Aydın Doğan R. Yazıcı S. (2021). Fetal Gelişimin Öğretiminde Sanal Gerçeklik Uygulamasının Geliştirilmesi ve Kullanılması (Tez No: 689826) [Doktora Tezi]. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.

Can R. Sayiner F. D. (2024). Epizyotomi Onarımı Sırasında Sanal Gerçeklik Gözlüğü ile Video İzletilmesinin Ağrı, Anksiyete ve Memnuniyete Etkisi (Tez No: 846272) [Doktora Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Changuiti, O., Marfak, A., Saad, E., Hilali, A., Benjouad, A., & Youlyouz-Marfak, I. (2023). Simulation and midwifery education 2011–2021: A systematic review. British Journal of Midwifery, 31(5), 286-293. <https://doi.org/10.12968/bjom.2023.31.5.286>.

Changuiti, O., Moustarhfir, N., Marfak, A., Saad, E., Hilali, A., & Youlyouz-Marfak, I. (2021). Simulation Based-Learning from Simple to Complicated Clinical Situations for Midwifery Students. Advances in medical education and practice, 12, 881–886. <https://doi.org/10.2147/AMEP.S318560>

Cooper, S., Cant, R., Porter, J., Bogossian, F., McKenna, L., Brady, S., & Fox-Young, S. (2012). Simulation based learning in midwifery education: a systematic review. Women and birth: journal of the Australian College of Midwives, 25(2), 64–78. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2011.03.004>

Coşkun F., Karaca Saydam B. (2022). Genital Estetik Uygulamaları Hakkında Verilen Web Tabanlı Danışmanlık Hizmetinin Değerlendirilmesi (Tez No: 750927) [Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi, İzmir.

Çoban M., Güney E. (2022). Non Stres Test Esnasında Sanal Gözlük Kullanımının Kaygı, Stres ve Fetal İyilik Üzerine Etkisi (Tez No: 743788) [Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Demir Yıldırım, A., Yılmaz Esencan, T., Güder, A., & Daştan, K. (2023). Ebelik alanında kullanılan mobil sağlık uygulamaları. Kaya Journal of Health Science, 4(2), 174-178. <https://doi.org/10.52831/kjhs.1177753>

Edmundson, H., Glogowska, M., Hayward, G., & Mossop, J. (2024). Exploring the use of health technology in community-based midwifery care: An interview study. Research Square. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-4383999/v1>.

Gökdoğan Keleş M. Altınkaya S. Ö. (2022). Müzik Eşliğinde İzletilen Sanal Gerçeklik Gözlüğünün Epizyotomi Onarımı Sırasında Kadınların Algıladığı Ağrıya, Yaşam Bulgularına ve Doğum Sonu Konforuna Etkisi (Tez No: 745785) [Doktora Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Gracious, P. D., Armah, J., Boateng, E. A., Bam, V., Dzomeku, V., Kyei-Dompim, J., Oklodu-Abbey, A. D., & Amponsah, A. K. (2024). Expectations, experiences and challenges of nursing students using the virtual learning medium during the COVID-19 pandemic: A descriptive phenomenological study. PloS one, 19(3), e0299967. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0299967>

Haque, A. K. M. B., Arifuzzaman, B. M., Siddik, S. A. N., Kalam, A., Shahjahan, T. S., Saleena, T. S., Alam, M., Islam, M. R., Ahmmed, F., & Hossain, M. J. (2022). Semantic Web in Healthcare: A Systematic Literature Review of Application, Research Gap, and Future Research Avenues. International journal of clinical practice, 2022, 6807484. <https://doi.org/10.1155/2022/6807484>

Hasdemir Ö. Yurtsal Z. B. (2023) Web Tabanlı Prekonsepsiyonel Bakım ve Danışmanlığın Kadınlarda Risk Farkındalığına ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışına Etkisi (Tez No: 835958) [Doktora Tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Hijdra, R., Rutten, W., & Gubbels, J. (2022). Experiences of Dutch Midwives Regarding the Quality of Care during the COVID-19 Pandemic. Healthcare (Basel, Switzerland), 10(2), 304. <https://doi.org/10.3390/healthcare10020304>

Hüseyinoğlu S. Yazıcı S. (2022). Doğum Mekanizmasının Öğretiminde Sanal Gerçeklik Uygulamasının Geliştirilmesi ve Kullanılması (Tez No: 723532) [Doktora Tezi]. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.

Kılıç S. Yılmaz S. (2022). Erken Doğum Tehdidi Olan Gebelere Sanal Gerçeklik Gözlüğü ile Doğa Görüntüleri İzletilmesinin Stres, Anksiyete, Bağlanma ve Bakım Memnuniyeti Düzeyine Etkisi (Tez No: 756417) [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Koca A. G., Yurdakul M. (2024). Web Destekli Emzirme Danışmanlığının Tam Emzirme ile Emzirme Motivasyonu ve Sorunları Üzerine Etkisi (Tez No:852182) [Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi, Mersin.

Kurnaz, D., Şenoğlu, A., & Karaçam, Z. (2024). The impact of antenatal telehealth services on maternal and neonatal outcomes, a comparison of results before and during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis (The impact of telehealth services on maternal and neonatal outcomes). Midwifery, 134, 104017. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2024.104017>

Kurt G., Özcan N. (2022). Pelvik Muayene Sırasında Ağrı ve Anksiyete Yönetiminde Sanal Gerçekliğin Etkisinin İncelenmesi (Tez No: 769586) [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, İstanbul.

Moloney, M., Murphy, L., Kingston, L., Markey, K., Hennessy, T., Meskell, P., Atkinson, S., & Doody, O. (2022). Final year undergraduate nursing and midwifery students' perspectives on simulation-based education: a cross-sectional study. *BMC nursing*, 21(1), 299. <https://doi.org/10.1186/s12912-022-01084-w>

Orhan M., Bulez A. (2022). Epizyotomi Onarım İşlemi Sırasında Primipar Gebelere Uygulanan Sanal Gerçeklik Gözlüğünün Ağrı Düzeyi ve Memnuniyete Etkisi: Randomize Klinik Çalışma (Tez No: 745277) [Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.

Saab, M. M., McCarthy, M., O'Mahony, B., Cooke, E., Hegarty, J., Murphy, D., Walshe, N., & Noonan, B. (2023). Virtual Reality Simulation in Nursing and Midwifery Education: A Usability Study. *Computers, informatics, nursing: CIN*, 41(10), 815–824. <https://doi.org/10.1097/CIN.0000000000001010>

Smith, R., & Gray, J. (2009). Integrating point-of-care technology into the midwifery curricula. *Studies in Health Technology and Informatics*, 143, 55-61. <https://doi.org/10.3233/978-1-58603-979-0-55>.

Stoodley, C., McKellar, L., Ziaian, T., Steen, M., Fereday, J., & Gwilt, I. (2023). The role of midwives in supporting the development of the mother-infant relationship: a scoping review. *BMC psychology*, 11(1), 71. <https://doi.org/10.1186/s40359-023-01092-8>

Sunay Z. Uçar T. (2021). Travayda Sanal Gerçeklik Uygulamalarının Primiparlarda Algılanan Doğum Ağrısı ve Memnuniyete Etkisi: Tasarım Tabanlı Bir Çalışma (Tez No: 700987) [Doktora Tezi]. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Tanrıverdi F. Ş., Bozkurt G. (2023) Meleis'in Geçiş Kuramına Dayalı Çevrim İçi Bebek Bakımı Eğitiminin Annenin Kendine Güveni ve Bebek Sağlığına Etkisi (Tez No: 834729) [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, İstanbul.

Ten Hoop-Bender, P., de Bernis, L., Campbell, J., Downe, S., Fauveau, V., Fogstad, H., Homer, C. S. E., Kennedy, H. P., Matthews, Z., McFadden, A., Renfrew, M. J., & Van Lerberghe, W. (2014). Improvement of maternal and newborn health through midwifery. *The Lancet*, 384(9949), 1226-1235. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)60930-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(14)60930-2)

Uysal S. Karaca Saydam B. (2024). Genital Hijyen Eğitiminin Fiziksel Engelli Gençlerin Davranışlarına ve Gençlere Bakım Verenlerin Yüküne Etkisi (Tez No: 855715) [Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi, İzmir.

Yahya, L. B., Naciri, A., Radid, M., & Chemsı, G. (2024). Immersive simulation in nursing and midwifery education: a systematic review. *Journal of educational evaluation for health professions*, 21, 19. <https://doi.org/10.3352/jeehp.2024.21.19>

Yılmaz A. N., Aksoy Derya Y. (2021). Haptonomi ve Sanal Gerçeklik Uygulamasının Plansız Gebeliklerde Anksiyete, Bağlanma ve Gebeliğin Kabulüne Etkisi: Bebeği Hayal Edebilmek (Tez No: 680565) [Doktora Tezi]. İnönü Üniversitesi, Malatya.